

24 november 2025
Middagsessie: Taalsteun

Simone Rossing en Lieke Verboeket

Hoşgeldin

Üdvözlünk
Téged

Vit

lcome

Welkom

Witamy

Herz

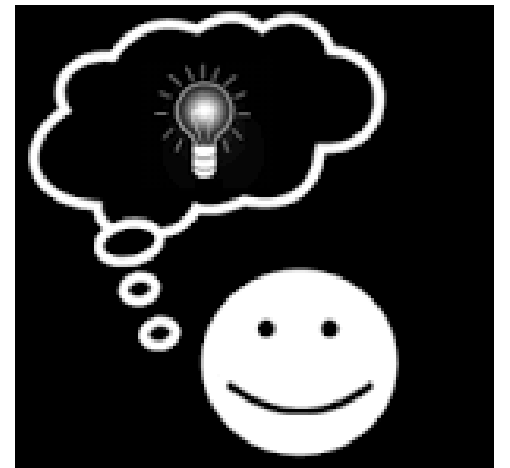
In deze presentatie

- Stelling
- Taalsteun tips bij doorstroom
- Theorie
- Inspiratie voor het team/leerkracht/leerling
- Quicksan werkvorm

Stelling

Niet methodes en materialen, maar didactische vaardigheden van de leerkracht zijn doorslaggevend bij het bieden van passende ondersteuning voor nieuwkomersleerlingen.

Wissel uit: 2 min

Doel

Taalsteun is een van de belangrijkste didactische vaardigheden om nieuwkomersleerlingen te ondersteunen in alle fasen van het meerjarenmodel.

Meerjarige ondersteuning

Een doorgaande lijn voor: taalsteun als didactisch handvat

Taalsteun tips bij doorstroom

- Laat het meerjarenmodel zien als uitgangspunt
- Minder belasting voor de leerkracht als voordeel
- Andere leerlingen helpen mee: win-win
- Verschillende soorten taalsteun
- Het belang van oefening mondelinge taalvaardigheid: taalruimte

Theorie

Taalsteun en scaffolding

Taalsteun en scaffolding?

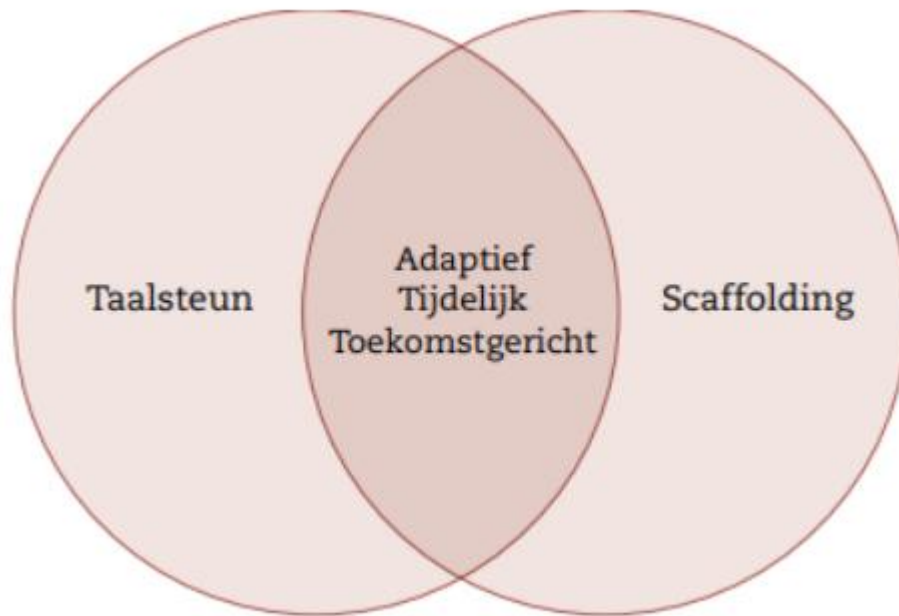
Definities

Scaffolding: tijdelijke, adaptieve ondersteuning die door de leraar wordt geboden en vervolgens afgebouwd terwijl de verantwoordelijkheid verschuift naar de leerling (Vygotsky)

Taalsteun: doelgerichte, geplande én interactieve ondersteuning om leerlingen toegang te geven tot en te laten produceren van (school)taal binnen onderwijs, vanuit een sociaal-constructivistisch en taalgericht vakdidactisch kader.

We kunnen taalsteun dus beschouwen als scaffolding wanneer de hulp van de leraar (of verder gevorderde medeleerlingen) is aangepast aan het niveau van de leerling, afneemt in de loop van de tijd en gericht is op het zelfstandig leren hanteren van school- en vaktaal.

Taalsteun en scaffolding?

Figuur 1: Venndiagram van taalsteun en scaffolding

Taalsteun: meer dan een grabbelton - Tijdschrift Taal

Interactieve taalsteun

Taalsteun - LOWAN

- Ieder moment is een taal leermoment!

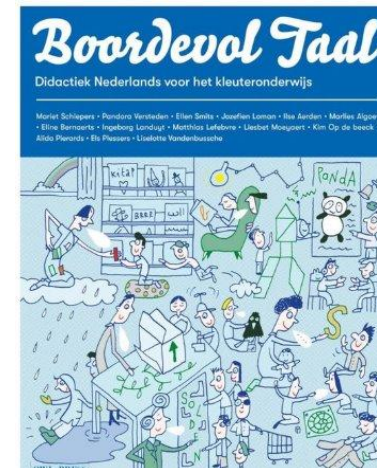

Interactieve taalsteun

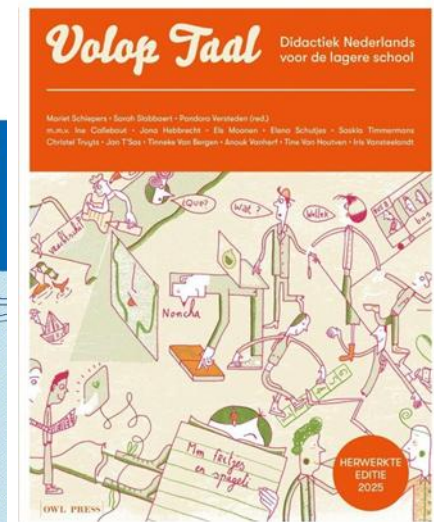
Taalsteun - LOWAN

- Kan ook gepland!
- Vormen van taalfeedback:
voetbalcommentator, tv-kok, talkshowhost
- Taaldenkgesprekken
- Niet alleen de leerkracht

LOWAN | Webinar 'Taalkrchtig op
weg met nieuwkomers in een
reguliere klas'

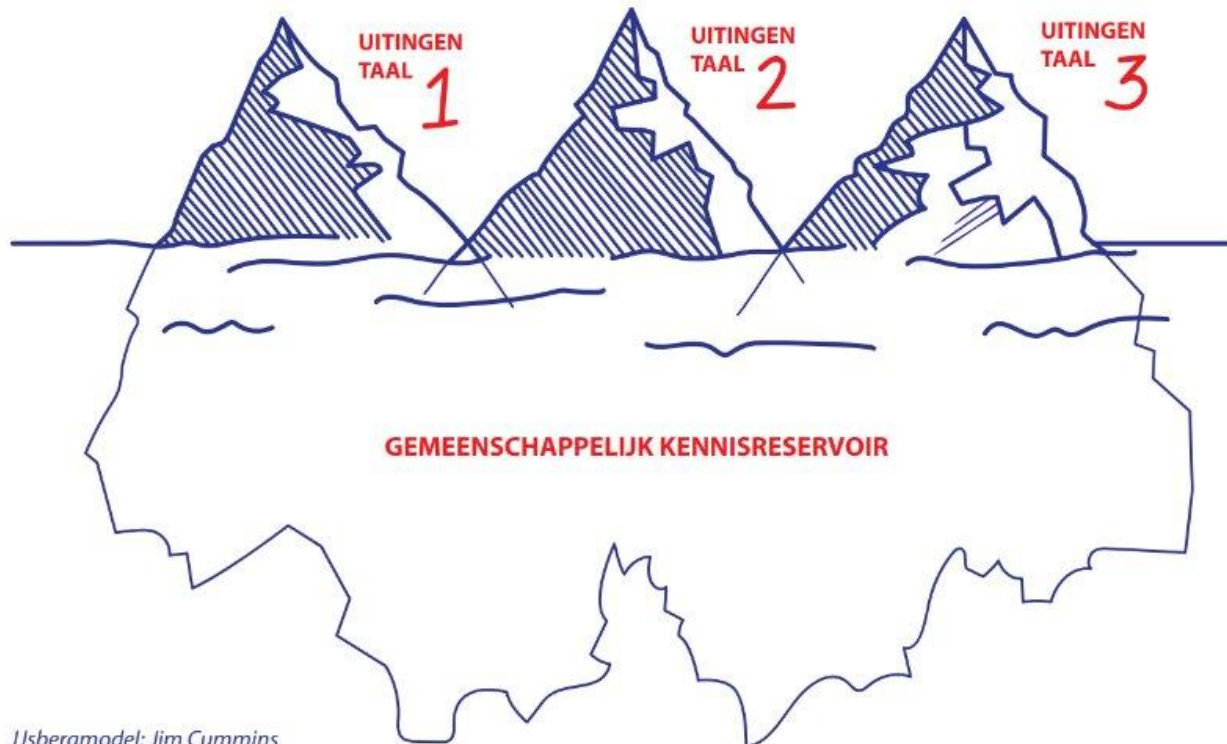
kleuters

Groep 3-8

Geplande taalsteun

Thuistaal

Ijsbergmodel: Jim Cummins

Geplande taalsteun

Thuis taal

- Van talensensibilisering naar functionele veeltaligheid
- Technische middelen
- Translanguaging

Niet los maar, versterk je aanbod

Pre-teaching

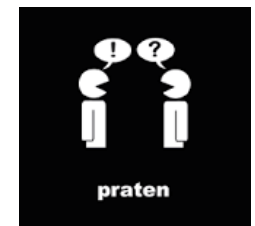
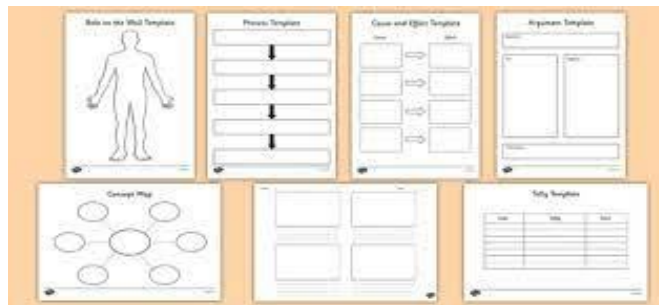
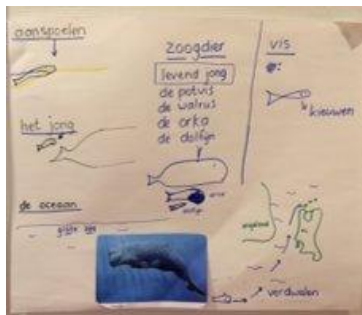
- Zet de thuistaal in
- woordenschat
- visueel

Klassikale
Instructie

- Visualiseren
- Onderstrepen
- Visuele netwerken

Extra oefening

- Mondelinge taalvaardigheid
- Coöperatieve werkvormen
- Alternatieve verwerking

Geplande taalsteun

Toetsen

- Denk na over toetsbeleid op school.
- Denk aan: inzet thuistaal, aanpassingen, welke toetsen

Inspiratie

Team

Leerlingen hebben in alle vakken taal nodig om zich te kunnen verdiepen in nieuwe inhoud en deze inhoud eigen te maken en te verwerken. Die taal leren zij niet alleen in losse taallessen. Juist binnen de betekenisvolle context van thema's en andere vakken, liggen mogelijkheden voor kinderen om hun taal te ontwikkelen. Door binnen alle lessen aandacht te besteden aan taal, kunnen kinderen de ontwikkeling doormaken van het hanteren van dagelijkse taal (DAT) naar meer schoolse, vakspecifieke taal (CAT). Als leerkracht stimuleer je de taalontwikkeling dus het meest als je taal en leren zo veel mogelijk verbindt, door interessante inhoud te koppelen aan mondelinge en schriftelijke taalactiviteiten. Je kunt dit realiseren door een taalrijk leerklimaat te scheppen dat de volgende elementen bevat:

- **Doelen:** de taaldoelen voor je (vak)les formuleren, van DAT naar CAT
- **Interactie:** interactie bevorderen rond vakinhoud
- **Taalsteun plannen:** van tevoren taalsteun inbouwen in het lesmateriaal
- **Taalsteun in gesprek:** taalsteun geven in klasseninteractie
- **Meertaligheid benutten:** functioneel meertalig werken inbouwen

[Kwaliteitskaart-Taalsteun.pdf](#) en
taalsteunplanner

Leerkracht: taalsteunplanner

Vertaalcirkel - werken aan begrip en inzicht - LOWAN

- Anne van Buul
- Maud van Houet-van Asten

TAALSTEUN IN DE REKENLES

Lesvoorbereiding / taalsteunplanner

→ STAP 1 Wat is het rekendoel?

→ STAP 2 Formuleer (reken)taaldoelen

(Reken)taaldoelen	Voorbeelden	In jouw les
Rekentaal Welke rekenbegrippen komen er voor in de les? Welke standaardformuleringen?	Euro, hoeveel, samen	
Contexttaal Welke contexttaal komt voor in de les?	De dierentuin, de kaartjes, de kassa, kopen, kosten, betalen, het dagje	
Taaldoelen Formuleer taaldoelen.	De leerling kan de begrippen euro, hoeveel en samen begrijpen en gebruiken.	

Lesvoorbereiding / taalsteunplanner

→ STAP 2 Bepaal welke vormen van taalsteun passend zijn en bereid deze voor

Vorm van taalsteun	Voorbeelden	In jouw les
Geplande taalsteun Visuele en concrete hulpmiddelen bij moeilijke taal.	- Ik zorg voor een lege vertaalcirkel die kinderen in groepjes kunnen invullen. - Ik zorg voor handige formuleringen. - Ik zorg voor een woordmuur met visuele geheugensteuntjes. - Ik zorg voor een spiekbrieftje met definities van de rekentaal, voorbeelden en visualisaties. - Ik zorg voor een taalschrift waar leerlingen moeilijke woorden en voorbeeldzinnen in op kunnen schrijven.	
Interactie bevorderen Meer spreek- en schrijfkansen creëren binnen de les om de taal eigen te maken.	- Leerlingen kunnen de som met behulp van de vertaalcirkel naspelen. - Leerlingen worden uitgenodigd hun denkstappen hardop te verwoorden in duo's of groepjes. - Leerlingen worden uitgenodigd om over de som te overleggen. - Leerlingen leggen hun antwoorden aan elkaar voor en bespreken deze. - Leerlingen oefenen schriftelijk met het gebruik van rekentaal.	
Interactieve taalsteun Manieren om in interactie met kinderen aandacht te vestigen op rekentaal.	- Ik herformuleer leerlinguitingen (gesproken of geschreven). - Ik verwijst naar of herinner aan de benodigde denkstappen. - Ik verwijst naar of herinner aan specifieke woorden en formuleringen. - Ik herhaal correcte, voorbeeldmatige taaluitingen van leerlingen. - Ik vraag leerlingen hun gesproken of geschreven taal te verbeteren. - Ik benoem de kwaliteit van taaluitingen.	
Meertalige taalsteun Thuis talen benutten om begrip te vergroten en de brug te slaan naar het Nederlands.	- Ik maak ruimte voor overleg in de thuis talen. - Ik maak woordmuren, woordwebben en taalschriften meertalig. - Ik zet de vertaalcirkel in om kinderen een vertaling in de thuistaal te laten maken van een som. - Ik zorg voor vertalingen van rekenbegrippen of een vertaling van het werkboek met behulp van een vertaalapp. - Ik maak leerlingen zelfstandig in het vertalen van rekenbegrippen of het werkboek met behulp van een vertaalapp. - Ik laat ouders, taalmaatjes of oudere leerlingen in de thuistaal uitleg geven bij een rekenopgave. - Ik laat de leerling gebruikmaken van een vertaalapp.	

Leerkracht: rekentaalkaarten

INSTRUCTIEKAART

Rekentaalkaarten + - x :
nieuwkomersscholen/-klassen
en regulier onderwijs

Inhoud

Lerarenset:

- 4 rekentaalkaarten met op de achterkant de vertaalcirkel +, -, x en :
- Zelfplanner taalsteun (inspiratiekaart)
- Zelfplanner taalsteun (invulbaar)

Leerlingenset:

- 4 rekentaalkaarten met op de achterkant de vertaalcirkel +, -, x en :
- Lege vertaalcirkel: te gebruiken als wisbord/werkblad

Printinstructie

Print naar keuze op:

A2/A3
om de rekentaalkaarten als een poster te gebruiken

A3/A4
om de lege vertaalcirkel als wisbord of werkblad te gebruiken

A4/A5
om er een boekje voorop de tafel van de leerling/onderwijsprofessional van te maken

Gebaseerd op: Borgthouts, C. (2011/2012) De vertaalcirkel. Werken aan Begrip en Inzicht bij (Zwakke) Rekenvaardigheden. Volgens: Bartlens jaargang 31 nr. 2, Borgthouts, C. (2011/2012) Meer kennis: www.lowan.nl (taalsteun en rekenkisten)

Werkwijze

→ **INSTRUCTIE rekentaalkaart**
Leg uit hoe de rekentaalkaart werkt. Kies een contextuele som en doe voor.

- 'Ik lees de som en zoek de rekenwoorden. Ik lees het woord 'erbij'. Ik kijk op welke rekenkaart dat woord staat. Dan pak ik die kaart. Zo weet ik welke bewerking bij deze som hoort. Het is een + som.'

→ **INSTRUCTIE vertaalcirkel**
Leg uit hoe de vertaalcirkel werkt. Kies een contextuele som en doe voor. Gebruik daarvoor een lege vertaalcirkel.

- Het linkervak bovenaan is het vak waarin de contextuele som komt. De leerling legt daar het (werk)boek of device neer.
- Zeg: 'In het linkervak bovenaan leg ik de som uit de les.'
- Bespreek de icoontjes en laat zien wat je bij elk onderdeel van de vertaalcirkel doet. Doe alle onderdelen voor aan de hand van een som. De vertaalcirkel loopt met de klok mee van concreet naar abstract, maar leerlingen kunnen zelf kiezen in welke volgorde ze met de vertaalcirkel werken.
- Eén onderdeel van de vertaalcirkel is het vertalen van de rekenwoorden of contextuele som in de eigen taal. Doe voor hoe je dit doet met behulp van een vertaalapp. Of laat leerlingen overleggen met een taalmaatje.
- Bied de werkbladen voor een eigen rekentaal-woordenboek aan als dat passend is bij de leerling.
- Laat de leerlingen met één som oefenen.
- Loop rond en ondersteun.

Lesvoorbereiding
Je kunt elke rekenles die voor je leerlingen uitdagend is op taalgebied op deze manier voorbereiden.

- Bereid de rekenles voor en vul de taalsteunplanner in. Zo wordt duidelijk waar taalsteun nodig is.
- Ga met behulp van de taalsteunplanner na welk onderdeel of onderdelen je van de vertaalcirkel wilt laten doen door je leerlingen.
- Zet de vertaalcirkel samen met de rekentaalkaarten in.

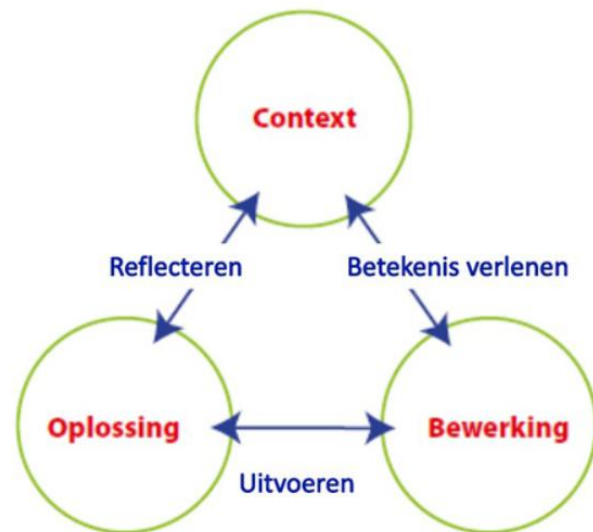
algemene handleiding
rekenkist nieuwkomers

Rekentaalkaarten: vertaalcirkel

C. Borghouts

Doel van de vertaalcirkel is: door het verbinden van *zoveel mogelijk* vertalingen begrijpen de kinderen precies wat ze doen en is er een zuivere koppeling tussen de context en de rekentaal (kale som). Er komt zo meer begrip van de abstracte rekenniveaus (wij-leren).

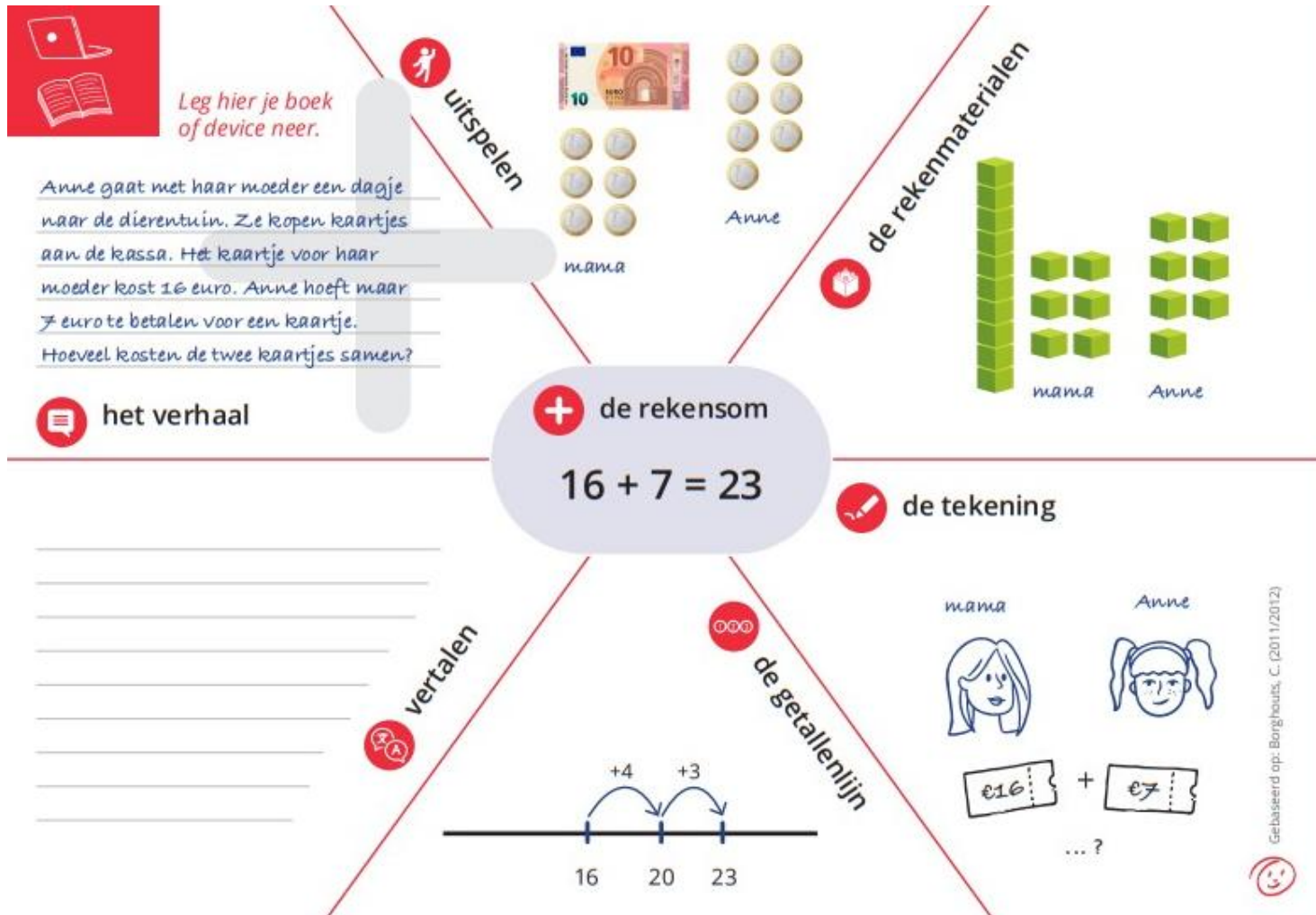

Het drieslagmodel

handelingsmodel

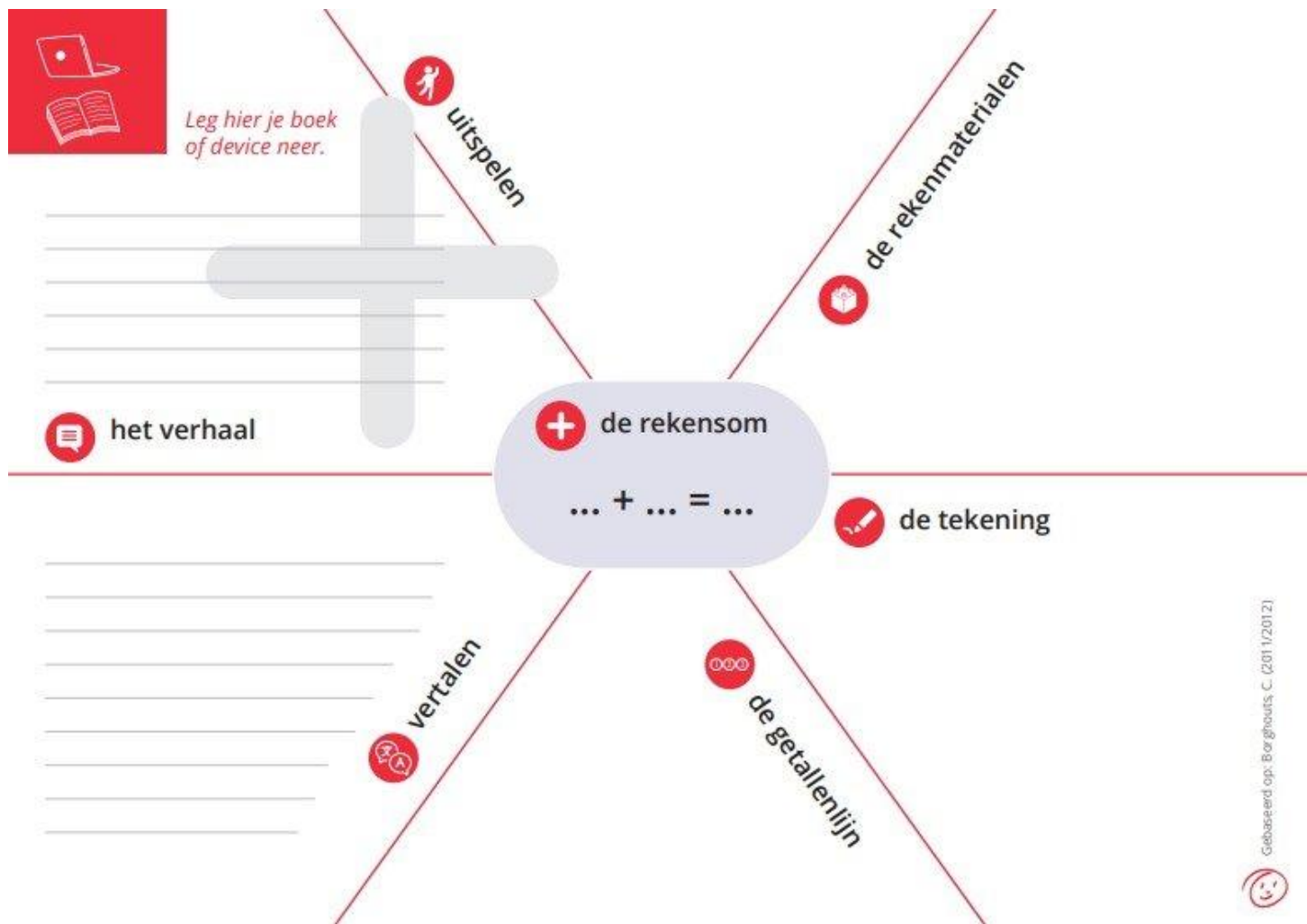
Leerling: voorbeeld

A large, stylized red smiley face icon. The face is composed of a thick red outline for the head, two short red vertical lines for eyes, and a wide, curved red line for a smiling mouth. The icon is positioned in the lower right quadrant of the slide.

Leerling: lege vertaalcirkel

Werkvorm

Analyse taalsteun

25 min

- *Welke onderdelen hebben een plek binnen de school*
- *Welke onderdelen vragen verbetering*
- *Wat wordt er gedeeld met de omgeving*
- *Welke onderdelen vragen verbetering*
- 5 minuten eigen analyse
- 15 min uitwisselen
- 15 minuten plenair terugkoppelen

QuickScan Taalsteun & Kennisdeling

Doel: inzicht in wat nodig is in jouw school én hoe kennis gedeeld wordt met regulier onderwijs.

Stap 1 – Waar staan we? Scoor 0–2 per domein (0 = ontbreekt, 1 = incidenteel, 2 = structureel)

Interactieve taalsteun: ☐0 ☐1 ☐2

Geplande taalsteun: ☐0 ☐1 ☐2

Thuis taal inzetten: ☐0 ☐1 ☐2

Toetsbeleid: ☐0 ☐1 ☐2

Stap 2 – Situatie

Grootste kracht in taalsteun: _____

Grootste knelpunt: _____

Stap 3 – Wat is nú nodig?

Actie 1 : _____

Stap 4 – Kennisdeling mbt taalsteun met regulier onderwijs

Wat werkt bij ons en willen we delen:

1: _____

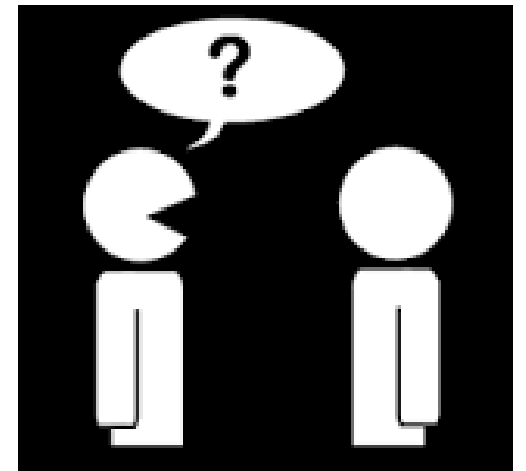
2: _____

Hoe delen we dit?: _____

Actie: _____

Plenair: doorvragen

- Hoe zie je het terug in de klas?
- Waar zie je het terug in beleid?
- Hoe neem je nieuwe collega's mee?

Bedankt voor jullie aandacht!

helpdesk@lowanpo.nl
www.lowan.nl

